

Bozkırda Bir Kahraman: Gün Olur Asra Bedel Romanında Arketipsel Yolculuk

Nurullah BULUT¹

Öz

Bu çalışma, Cengiz Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanını, Joseph Campbell'in *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* adlı eserinde ortaya koyduğu arketipsel yolculuk kuramı çerçevesinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Campbell'in mitolojik anlatılar arasında ortak bir yapı olarak tanımladığı kahramanlık yolculuğu modeli, "Ayrılma", "Erginlenme" ve "Dönüş" olmak üzere üç temel evreden oluşmaktadır. Bu model, bireyin sıradan dünyadan ayrılarak bir dönüşüm sürecine girmesini ve ardından yeni bir bilinç düzeyiyle başlangıç noktasına geri dönmesini esas alan bir anlatı şeması sunar. Bu çalışmada, Yedigey'in Kazangap'ın cenazesini Ana-Beyit Mezarlığı'na götürme kararıyla başlayan yolculuğu, Campbell'in kahraman yolculuğu modeli çerçevesinde yapılandırılarak analiz edilmiştir. İncelemenin ilk aşamasında, Yedigey'in "Maceraya Çağrı"yı kabul edişi ve geleneksel değerlere olan bağlılığı doğrultusunda bu yolculuğu üstlenmesi ele alınmıştır. Yedigey'in geçmişi, inanç sistemi ve toplumsal sorumluluk bilinciyle kurduğu bağ, onun kahramanlık yolculuğundaki temel güdüyü oluşturmaktadır. Bu süreçte karşılaştığı fiziksel ve sembolik sınavlar, Campbell'in modelindeki "Sınavlar Yolu" evresiyle örtüşürken; Uzun Adilbay gibi karakterler ise "Doğüstü Yardımcı" arketipiyle paralellik göstermektedir. Romanın son bölümünde, Yedigey'in bürokratik sistem tarafından dışlanması, toplumsal belleği koruma çabasının bastırılması ve Ana-Beyit Mezarlığı'na ulaşamaması, Campbell'in "Dönüş" evresinin tamamlanamamasına neden olmaktadır. Bu durum, anlatının klasik döngüden sapmasının ilk göstergesi olurken, "Tanrılaştırma", "Nihai Ödül", "Dönüşün Reddedilişi" ve "Büyülü Kaçış" gibi evrelerin eksikliği, anlatının klasik kahraman yolculuğu döngüsünden bilinçli bir sapmayla sona erdiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cengiz Aytmatov, Gün Olur Asra Bedel, Joseph Campbell, Kahramanın Sonsuz Yolculuğu, Arketipsel Yolculuk

A Hero in the Steppe: The Archetypal Journey in *The Day Lasts More Than a Hundred Years*

Abstract

This study aims to analyze Cengiz Aytmatov's novel *The Day Lasts More Than a Hundred Years* within the framework of Joseph Campbell's theory of the archetypal journey, as presented in his work *The Hero with a Thousand Faces*. Campbell defines the hero's journey model as a universal narrative structure found in mythological stories, consisting of three main stages: "Departure," "Initiation," and "Return." This model offers a narrative pattern in which the individual departs from the ordinary world, undergoes a process of transformation, and ultimately returns to the starting point with a new level of consciousness. In this study, Yedigey's journey, which begins with his decision to take Kazangap's body to the Ana-Beyit Cemetery, is analyzed through the lens of Campbell's hero journey model. The first stage of the analysis focuses on Yedigey's acceptance of the "Call to Adventure" and his commitment to traditional values in undertaking the journey. His connection to the past, belief system, and sense of social responsibility constitutes the primary motivation for his quest. The physical and symbolic trials he encounters correspond to the "Road of Trials" stage in Campbell's model, while characters such as Uzun Adilbay parallel the archetype of the "Supernatural Helper." In the final part of the novel, Yedigey's exclusion by the bureaucratic system, the suppression of his effort to preserve collective memory, and his failure to reach the Ana-Beyit Cemetery lead to the incompleteness of the "Return" stage in Campbell's cycle. Furthermore, the absence of stages such as "Apotheosis," "The Ultimate Boon," "Refusal of the Return," and "Magic Flight" indicates a conscious deviation from the classical structure of the hero's journey.

Keywords: Cengiz Aytmatov, *The Day Lasts More Than a Hundred Years*, Joseph Campbell, *The Hero with a Thousand Faces*, Archetypal Journey

Atıf İçin / Please Cite As:

Bulut, N. (2025). Bozkırda bir kahraman: Gün Olur Asra Bedel romanında arketipsel yolculuk. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14 (4), 1378-1394. doi:10.33206/mjss.1712406

Geliş Tarihi / Received Date: 02.06.2025

Kabul Tarihi / Accepted Date: 11.08.2025

¹ Dr. Öğr. Üyesi - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, nurullahbulut@cumhuriyet.edu.tr,

 ORCID: 0000-0002-9410-2563

Giriş

Sadece yaşadığı coğrafyada değil, dünya genelinde okunan ve eserleriyle takdir toplayan kùltür elçisi, gazeteci, düşünür, edebiyatçı ve siyasetçi Cengiz Aytmatov, 12 Aralık 1928 tarihinde Kırgızistan'ın başkenti Biřkek'e bağlı Talas Vadisi'nde yer alan çeker köyünde dünyaya gelmiştir. Çocukluğında Türkistan coğrafyasında, Sovyetler Birlięi döneminde Stalin yönetiminin yürüttüğü baskı ve tasfiye politikaları kapsamında Abdulla Kadiri, Cho'İpon, Sultanmakhmud Toraygirov ve Bekmuhammed Kerayev gibi pek çok aydın, yazar ve sanatçı tutuklanmış, sürgüne gönderilmiş ya da infaz edilmiştir. Bu süreçte Kırgızistan'da bakanlık görevinde bulunan ve aynı zamanda Cengiz Aytmatov'un babası olan devlet adamı Törekul Aytmatov², 1937 yılında tutuklanmıştır. Aytmatov, çocukluğının yalnızca kısa bir dönemini birlikte geçirebildiğı babasını şu sözlerle anlatır: "Babam bir organizatördü. Gece gündüz yorulmadan tarlaları ve çiftlikleri dolaşır, insanlarla konuşur, onlara günlük sorunlarını çözmelerinde yardımcı olurdu. Arabasının tekerlekleri neredeyse yirmi dört saat dönüyor gibiydi" (Aytmatov, 2024, s. 36–37). Törekul Aytmatov, 1938 yılında "Büyük Temizlik" (Büyük Terör) olarak adlandırılan dönemde kurşuna dizilerek idam edilmiştir. Aynı dönemde yalnızca babası değil, en küçük amcası da Rus askerleri tarafından tutuklanmıştır. Cengiz Aytmatov, *Çocukluğum* adlı eserinde bu durumu şu sözlerle aktarır: "Rızbulbek Amcam'ı bir daha da görmedik. Çok sonra onun Buryatya'daki kamplardan birinde öldüğü haberi ulaştı" (Aytmatov, 2024, s. 19).

Aytmatov'un çocukluk döneminde tanık olduğı bu travmatik olaylar, onun hem bireysel dünyasında hem de edebi kimliğinde derin izler bırakmıştır. Çocukluk yıllarını doğduğı çeker köyünde geçiren Cengiz Aytmatov, babasının görevi nedeniyle bir süreliğine Moskova'ya gitmiştir. Ancak dönemin siyasi istikrarsızlığı ve can güvenliği tehdidi nedeniyle, annesi çocuklarını da yanına alarak yeniden memlekete dönmek zorunda kalmıştır. Bu süreci araştırmacı İbraimov Osmonakun şu şekilde aktarmaktadır: "Törökul her ihtimale karşılık çocukları alelacele eve, Frunze'ye bile değil, doğruca Talas'a akrabalarının yanına gönderme kararı alır. İçindeki endişeyi çocuklara hissettirmeden onları trene bindirir, ancak ailesi ortada garip bir şeylerin olduğunu, yakında telafisi imkânsız felaketlerin başlarına geleceğini hisseder gibidir." (Osmonakun, 2018, s.19).

Benzer duygular Aytmatov'un anlatımında da açıkça hissedilir. O, bu süreci şu sözlerle aktarır:

"Ağustos ayında daçadan³ Moskova'ya döndük. Babam sanki yaklaşmakta olan felaketi sezmış gibi, bir an önce Kırgızistan'a dönmek için uğraşmaya başlamıştı. Muhtemelen acı kaderin kendisini de bulacağını anlamıştı. Babamın tüm çabası, karısını ve küçük çocuklarını koruyabilmek içindi. Biricik çıkış yolu bizleri memleketimize, akrabalarımızın gözetim ve koruyuculuğuna göndermekti" (Aytmatov, 2024, s. 43)

O günden sonra annesi Naima Hanım, Kırgızistan'ın farklı şehirlerinde çeşitli memuriyet görevlerinde bulunmuş; bir süre Kirov köyünde muhasebeci yardımcılığı yapmış, ardından çeker köyüne dönerek muhtarlıkta sekreterlik görevini üstlenmiştir (Osmonakun, 2018, s. 24-25). Bu süreçte üç çocuğunu, özellikle de Cengiz Aytmatov'u, tek başına büyütmüş ve yetiştirmiştir (Korkmaz, 2019, s. 1).

Aytmatov'un edebi duyarlılığının şekillenmesinde yalnızca politik ve toplumsal koşullar değil, aile çevresi ve kùltürel miras da önemli bir rol oynamıştır. Babaannesi Ayımkan, bulunduğı çevrede saygı gören bilge bir kadındır; irticalen şiirler söyler, halk hikâyelerine hâkimdir. "Beş-altı yaşlarından itibaren torunu Cengiz Aytmatov'u ninniler, masallar ve efsanelerle yetiştirmiştir. Aynı zamanda ozanların atışmalarını dinlemiş, onların sohbetlerine de aktif olarak katılmıştır. Bu yönüyle Ayımkan, Aytmatov'un erken yaşlardan itibaren şifahi kùltürle iç içe büyümesini sağlamıştır." (Gürsoy, 1999, s. 87) Sözlü kùltürün canlı biçimde yaşadığı bu coğrafyanın destansı atmosferi, yazarın dünyasını derinden etkilemiş ve hayal gücünü zenginleştirmiştir. Nitekim Aytmatov'un insan ruhuna derinlemesine temas eden edebi eserlerinin şekillenmesinde, babaannesinden öğrendiğı maniler, türküler ve diğer halk anlatıları belirleyici bir rol oynamıştır. Cengiz Aytmatov, babaannesini eğitimsiz olmasına rağmen son derece zeki ve güçlü bir hafızaya sahip bir kadın olarak tanımlar. Onun hakkında şu ifadeleri kullanır: "Pek çok halk türküsünü, ağıtını ve masalını bilir, ezbere okurdu. Çocukluęumun en tatlı günleri unutulmaz büyükannemin bana gösterdiği şefkat ve sevgiyle geçmiştir" (Aytmatov, 2024, s. 19). Bu köklü sözlü gelenekle şekillenen hayal dünyasına

² Osmonakun İbraimov'un aktardığına göre, Cengiz Aytmatov'un babası Törekul Aytmatov, sadık bir Bolşevik ve Lenin yandaşıdır. Moskova'daki Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nde eğitim almış; Sovyet Kırgızistan'da Komünist Parti içinde üst düzey görevlerde bulunmuştur (İbraimov, 2018, s. 14).

³Ketebe Yayınları. (2024). Hem Cengiz Aytmatov: Çocukluğum (1. Cilt). İstanbul: Ketebe.

Ketebe Yayınları. (2022). Hem Cengiz Aytmatov: Çocukluğum (Nisan baskısı). İstanbul: Ketebe. *Not:* Her iki baskıda da (2024, s. 43; 2022, s. 49) geçen "daçada" kelimesi hatalı yazılmıştır.

ek olarak, Rus edebiyatıyla kurulan erken temas yazarın estetik bakışını genişletir. Rusçayı okul çağında edinmesi, Mihail Bubennov ile Valentin Katayev'in eserlerini Kırgızcaya çevirirken kazandığı deneyimle birleşerek onu edebî sahnede ilk adımına taşır:

“Rus edebiyatını incelemesi Aytmatov'u oldukça etkilemiş ve onu belli bir seviyeye yükseltmiştir. Bu yükseliş onun dünyayı ve hayatı kendi gözleriyle görmesine, kendi milli ve özel edebi ustalığına uygun yeni bir edebi dünya yaratmasına yardım etmiştir. Fakat sadece Rus edebiyatının etkisi veya genel edebi tesirler ne kadar güçlü olursa olsun, Aytmatov'un edebiyat sahnesine çıkmasını tek başına sağlayan bir unsur olarak görülemez” (Ükübayeva, 2023, s. 14).

Dolayısıyla Aytmatov'un özgün edebi kimliği, hem geleneksel hem modern kaynaklarla kurduğu çok yönlü ilişki sayesinde oluşmuş ve onu sadece Kırgız edebiyatının değil, dünya edebiyatının da önemli bir figürü haline getirmiştir.

Bu geleneksel birikim, onun eserlerinde mitler, efsaneler ve halk hikâyelerine göndermelerde bulunmasına imkân tanımış; böylece Aytmatov, mitolojik öğeleri çağdaş bir anlatı düzleminde sentezleyerek edebî metinlerinde özgün bir kurgu dünyası oluşturmuştur.

Bu bağlamda, Aytmatov'un sözlü kültürle iç içe gelişen edebi birikiminin yansımaları, özellikle *Gün Olur Asra Bedel* romanında belirgin biçimde izlenebilmektedir. Söz konusu eser, ilk kez 1981 yılında *Novy Mir* (Yeni Dünya) dergisinde yayımlanmıştır. Yayımlandığı andan itibaren edebiyat çevrelerinde büyük yankı uyandıran eser, eleştirmenlerin dikkatini Kırgızistan coğrafyasına yöneltmiş ve bölge edebiyatının evrensel düzeyde tanınmasına katkı sağlamıştır (Kolcu, 2002, s. 210). Cengiz Aytmatov'un yaşamından izler taşıyan bu roman⁴, yalnızca Boranlı köyünün hikâyesini değil, aynı zamanda efsanevi-destansı anlatılarla örülü geçmişi ve uzaylılar aracılığıyla kurulan geleceğe dair imgeleri bir araya getirir. Bu çok katmanlı anlatım, bireysel ve toplumsal hafızanın yeniden inşasında önemli bir rol oynar. Nitekim eser, milli bilincin oluşmasına da hizmet eder; öyle ki, “doğrudan doğruya milli bilincin inşası için dünyaya atılan ve adı ‘Mankurt!’ olan bir çılgıktır” (Kolcu, 2008, s. 74). Bu çok katmanlı kurgu, dönemin Türkistan coğrafyasına toplumsal, kültürel ve siyasal açılardan ayna tutan özgün bir edebi yapı sunar.

Romanda dikkat çeken bir diğer unsur ise, Aytmatov'un mitolojik öğeleri yalnızca estetik birer motif olarak değil, aynı zamanda bireyin ve toplumun dönüşüm sürecini anlatan sembolik yapılar olarak kullanmasıdır. Bu yönüyle *Gün Olur Asra Bedel*, mitolojik kuramların ışığında çözümlenebilecek zengin bir anlatı evreni sunmaktadır.

Karşılaştırmalı mitoloji alanında çalışan birçok araştırmacı, farklı kültürlerdeki mitolojik anlatılar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya yönelik kapsamlı incelemeler yürütmektedir. Bu alanda öne çıkan isimlerden biri olan Amerikalı yazar ve eğitimci Joseph Campbell, özellikle kültürel mitler ile dini anlatılar arasındaki ortak yapıları ve tematik benzerlikleri incelemiştir. Campbell'in çalışmaları büyük ölçüde mitoloji disiplinine odaklanmakta olup kaleme aldığı eserlerin önemli bir kısmı mitolojik unsurlar üzerine temellendirilmiştir. Mitolojik yapıları en kapsamlı biçimde ele alan ve özellikle arketip kavramı üzerinde yoğunlaşan *Kabramanın Sonsuz Yolculuğu*, Campbell'in başyapıtı olarak kabul edilmektedir. Bu eser, onun arketip kuramına yaptığı en derinlikli ve sistematik katkısı temsil etmektedir.

Campbell'in *Kabramanın Sonsuz Yolculuğu* adlı eserinde ele aldığı temel temalardan biri, “kahraman ile tanrı” arasındaki yapısal ve simgesel ilişkidir. Campbell, kahramanın farklı zaman ve mekânlarda, pek çok kültürde yinelenen serüvenini üç ana aşama altında sınıflandırır: “ayrılma”, “erginleşme” ve “dönüş” (Campbell, 2020, s. 35). Bu üçlü yapı, Campbell tarafından “monomit”in çekirdek birimi olarak tanımlanır. Monomit, kültürel ve coğrafi sınırların ötesine geçebilen, kahramanın içsel ve dışsal dönüşümünü betimleyen evrensel bir anlatı şemasıdır. Campbell'a göre bu anlatının merkezinde yer alan kahraman, bir arketip olarak karşımıza çıkar; bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı deneyimler, kimi zaman zorluklar ve krizler aracılığıyla bir içsel dönüşüm sürecine evrilir. Campbell, kahramanın bu mitolojik yolculuğunu sistematik biçimde çözümleyerek, söz konusu üçlü yapıyı alt aşamalarıyla birlikte ayrıntılı bir biçimde açıklar.

Yazar, kahramanın yolculuğunu “Yola Çıkış”, “Erginlenme” ve “Dönüş” olmak üzere üç ana başlık altında sınıflandırır. “Yola Çıkış” aşaması beş alt başlıktan oluşur: (1) “Maceraya Çağrı” — kahramanın seçildiğine dair işaretler; (2) “Çağrının Reddedilişi” — tanrıdan kaçmanın budalalığı; (3) “Doğüstü Yardım”

⁴ “Dikkatli bir Aytmatov okuru onun âşık olduğu kadınların birbirlerine ne kadar benzediğini hemen fark edebilir. Bütün bu sevgililer Semen Çuykov'un fırçasından çıkan “Sovyet Kırgızistan'ın Kızı”nı hatırlatıyor. “Toprak Ana”daki Tolgonay, “İlk Öğretmen”deki Altınay, “Cemile”, “*Gün Olur Asra Bedel*”deki Zaripa(Zarife) ve son romanındaki Aydana... Bütün bu kadınların birbirine çok benzediği fark edilmektedir” (Osmonakun, 2018, s.19).

— uygun macerayı üstlenmiş olana gelen beklenmedik yardım; (4) “İlk Eşiğın Aşılması”; ve (5) “Balinanın Karnı” — karanlıklar diyarına geçiş. İkinci aşama olan “Erginlenme”, altı sınav ve deneyim aracılığıyla tanımlanır: (1) “Sınavlar Yolu” — tanrıların tehlikeli yüzüyle karşılaşma; (2) “Tanrıçayla Karşılaşma” (Magna Mater) — çocukluk mutluluğunun yeniden elde edilmesi; (3) “Baştan Çıkarıcı Olarak Kadın” — Oidipus’un içsel çözümlemesi; (4) “Babanın Gönlünü Alma”; (5) “Tanrılaştırma”; ve (6) “Nihai Ödöl”. Son aşama olan “Dönüş” ise şu alt evrelerden oluşur: (1) “Dönüşün Reddedilişi” — sıradan dünyaya dönmeyi reddetme; (2) “Büyölü Kaçış” — Prometheus’un kurtuluşuna benzer bir kaçış; (3) “Dışarıdan Gelen Kurtuluş”; (4) “Dönüş Eşiğinin Aşılması”; (5) “İki Dünyanın Ustası”; ve (6) “Yaşama Özgürlüğü” — nihai ödölün doğası ve işlevi (Campbell, 2020, ss.40-41).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Cengiz Aytmatov’un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanında başkahraman Yedigey’in anlatı boyunca gerçekeştirdiği yolculuğu, Joseph Campbell’in “Kahramanın Yolculuğu” (Monomit) kuramı doğrultusunda analiz etmektir. Çalışma, romanın yapısal özelliklerini Campbell’in “Ayrılma”, “Erginlenme” ve “Dönüş” aşamaları üzerinden değerlendirerek, Yedigey’in hem fiziksel hem de içsel dönüşümünü ortaya koymayı hedeflemektedir.

Bu doğrultuda araştırma, şu sorulara yanıt aramaktadır:

Yedigey’in bireysel yolculuğu Campbell’in kahramanlık modeline hangi ağılardan uymaktadır?

Romanda yer alan anlatı motifleri ve semboller, arketipsel kahramanlık yapısıyla nasıl örtüşmektedir?

Aytmatov’un kahramanı klasik anlatı döngüsünü tamamlayabilmekte midir, yoksa bu döngü bilinçli olarak eksik mi bırakılmaktadır?

Araştırma, aynı zamanda Aytmatov’un bireysel anlatısını, kolektif hafıza, kültürel kimlik ve mitolojik semboller aracılığıyla nasıl evrensel bir boyuta taşıdığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylece romanın yalnızca bireysel bir karakter dönüşümünü değil, aynı zamanda Sovyet dönemi Orta Asyası’nda yaşanan kimlik, bellek ve kültürel kopuş meselelerini de yansıtan çok katmanlı bir metin olduğu vurgulanacaktır.

Yöntem

Bu çalışma, Cengiz Aytmatov’un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanını Joseph Campbell’in “Kahramanın Yolculuğu” kuramı çerçevesinde incelemek amacıyla nitel bir metin çözümlemesi yöntemi kullanılarak gerçekeştirilmiştir. Araştırmanın temel amacı, romanın başkahramanı Yedigey’in anlatı boyunca geçirdiği içsel ve dışsal dönüşüm sürecini arketipsel kahramanlık yapısı ile ilişkilendirmektir.

Çalışma, betimleyici ve yoruma dayalı bir yaklaşım temelinde yapılandırılmıştır. Bu bağlamda, Joseph Campbell’in *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* adlı eserinde tanımladığı “ayrılma”, “erginlenme” ve “dönüş” evreleri esas alınarak roman çözümlemeye tabi tutulmuştur. Romanın olay örgüsü bu üç temel evreye göre aşamalı olarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın birinci aşamasında, romanın anlatı yapısı detaylı biçimde özetlenmiş; ikinci aşamada ise söz konusu yapının Campbell’in arketipsel yolculuk modeline uygunluğu incelenmiştir. Bu süreçte romanın karakterleri, olay örgüsü, sembolik anlatılar ve mitolojik göndermeleri merkeze alınarak arka plan kaynaklarla desteklenen çözümlemeler yapılmıştır.

Çalışma, aynı zamanda karşılaştırmalı mitoloji ve edebî eleştiri kuramları çerçevesinde yürütölmüş; Campbell’in kuramı Türk edebiyatı bağlamında yeniden değerlendirilerek Aytmatov’un anlatısındaki özgünlükler ortaya konmuştur. Bu doğrultuda, romanın klasik kahraman anlatı kalıplarına ne ölçüde uyduğu veya bu kalıplardan nasıl ayrıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, edebiyat kuramları ve anlatı çözümlemeleri kapsamında değerlendirilebilecek tüm edebi metinler oluşurmaktadır. Ancak çalışmanın konusu doğrultusunda bu geniş evren içerisinden, Cengiz Aytmatov’un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanı örnekleme olarak seçilmiştir.

Örnekleme seçimi, amaçlı örnekleme tekniği ile yapılmıştır. Çünkü söz konusu roman, hem Aytmatov’un edebi evreninde merkezi bir yere sahip olması hem de mitolojik anlatılarla modern bireyin çatışmasını işleyen yapısı nedeniyle Joseph Campbell’in “Kahramanın Yolculuğu” kuramı çerçevesinde incelenmeye elverişli bir metin özelliği taşımaktadır.

Bu bağlamda, *Gün Olur Asra Bedel* adlı eser, hem içerdiği simgesel anlatım gücü hem de ana karakter Yedigey'in yaşadığı dönüşüm süreciyle, Campbell'in arketipsel yolculuk modelinin temel aşamalarını test etmek ve edebi metinlerde bu modelin nasıl yeniden üretildiğini ya da dönüştürüldüğünü incelemek için uygun bir örneklem olarak değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın temel metni olan Cengiz Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanı, nitel veri kaynağı olarak ele alınmış ve yapı, tema, karakter gelişimi, semboller ile mitolojik göndermeler açısından ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir.

Veri toplama sürecinde ayrıca, Joseph Campbell'in *Kabramanın Sonsuz Yolculuğu* adlı eseri temel kuramsal kaynak olarak kullanılmış; Campbell'in ortaya koyduğu arketipsel yolculuk modelindeki aşamalar doğrultusunda roman çözümlemeye tabi tutulmuştur.

Bunlara ek olarak, araştırmanın kuramsal altyapısını desteklemek amacıyla mitoloji, anlatıbilim, edebi eleştiri ve arketip kuramı alanlarında yazılmış ikincil kaynaklar (kitaplar, makaleler, tezler) incelenmiş ve yorumlayıcı çözümleme sürecinde destekleyici veri olarak kullanılmıştır.

Elde edilen veriler, Campbell'in modeli temel alınarak temalar etrafında gruplandırılmış ve romanla ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Bu sayede romanın yapısal çözümlemesi, kuramsal bir çerçeveye oturtularak sistematik bir biçimde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler, nitel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Cengiz Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanı, Joseph Campbell'in "Kahramanın Yolculuğu" modelindeki aşamalar doğrultusunda sistematik biçimde çözümlenmiştir. Bu çözümleme sürecinde Campbell'in üç temel evresi olan "Ayrılma", "Erginlenme" ve "Dönüş" aşamaları esas alınmış; romanın olay örgüsü, karakter gelişimi ve sembolik yapıları bu aşamalarla ilişkilendirilerek yapılandırılmıştır.

Veri analizi sürecinde öncelikle romanın anlatı yapısı ayrıntılı biçimde özetlenmiş, ardından başkahraman Yedigey'in yaşadığı içsel ve dışsal dönüşüm, Campbell'in arketipsel yolculuk modeli çerçevesinde değerlendirilmiştir. Romanın bölümleri, Campbell'in tanımladığı "maceraya çağrı", "doğüstü yardım", "ilk eşğin aşılması", "balının karnı", "sınavlar yolu" gibi alt aşamalarla eşleştirilerek incelenmiştir.

Ayrıca, romanın Campbell modeliyle örtüşmeyen ya da bu modeli bilinçli biçimde kıran yönleri belirlenmiş; klasik anlatı döngüsünden sapmalar tespit edilerek eleştirel çözümleme yoluyla yorumlanmıştır. Verilerin analizinde, yalnızca kuramsal karşılaştırmalar değil, aynı zamanda karakterlerin düşünce dünyaları, semboller, anlatıcı ses ve kültürel bağlam gibi unsurlar da dikkate alınmıştır.

Sonuç olarak veriler, yorumlayıcı ve karşılaştırmalı bir yaklaşımla analiz edilerek, romanın hem Campbell'in modeline nasıl uyum sağladığı hem de bu modele ne ölçüde alternatif bir yapı sunduğu ortaya konmuştur.

Bulgular

2. Romanın Özeti⁵

Joseph Campbell'in "*Kabramanın Sonsuz Yolculuğu*" eserindeki "arketipsel yolculuk" kuramı çerçevesinde Cengiz Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanını analiz etmeye başlamadan önce, romanın özetini sunmak hem anlatının temel yapısına dair genel bir çerçeve oluşturur hem de kuramsal çözümlemeyi kolaylaştırır.

Roman, aç bir tilkinin raylarda yiyecek aramasıyla başlar. Asıl anlatı, Yedigey'in yakın dostu Kazangap'ın ölüm haberini almasıyla başlar. Haberi ona eşi Ukubala verir. Yedigey, bu duruma kimsenin kayıtsız kalmaması gerektiğini düşünür. Kazangap'ın çocukları Ayzade ve Sabit, babalarına ilgisiz kalmışlardır. Yedigey, haberi onlara doğrudan iletme ister ve yanlarına çağırır. Yedigey, görevini Adilbay'a devrederek Kazangap'ın Ana-Beyit mezarlığına gömülme vasiyetini yerine getirmeye hazırlanır. Ancak bu karar çevresindekiler tarafından sorgulanır. Özellikle oğlu Sabitcan, mezarlığın uzaklığını gerekçe göstererek karşı çıkar. Babalarına ilgisiz kalan çocuklar arasında bu konuda fikir ayrılıkları yaşanır.

⁵ Cengiz Aytmatov, *Gün Olur Asra Bedel*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2022.

Parite Üssü'ndeki Konvaksiyon adlı uzay gemisinin Dünya ile bağlantısının kesilmesi üzerine yeni bir ekip gönderilir. Gemide kimseye rastlanmaz, sadece bir mektup bulunur. Mektupta, mürettebatın görevlerini bırakarak Orman Göğsü gezegenine, uzaylılarla iletişim kurmak amacıyla gittikleri yazılıdır. Amaçlarının insanlık adına bilgi edinmek ve bunları paylaşmak olduğu belirtilir.

Anlatının merkezindeki Yedigey, dinî değerlere bağlı biridir. Dostu Kazangap'ı inançlarına uygun şekilde gömmek ister. Bu yüzden, cenaze geleneklerini sadece kendisinin bildiği Boranlı'da, Uzun Adilbay'a da bu bilgileri aktarmayı düşünür. Zaman zaman kendi ölümünü de düşünür ve aynı usulle defnedilmek istediğini dile getirir. Kazangap'ın ölümü, Yedigey'i derinden sarsar. İssız Boranlı'da onunla güçlü bir dostluk kurmuş ve ömrünün büyük bölümünü birlikte geçirmiştir. Vasiyet gereği cenazeyi Ana-Beyit Mezarlığı'na götürmek üzere yola çıkar. Bu yolculuk sırasında aklı Ana-Beyit efsanesine takılır. Sarı-Özek'i işgal eden Juan-Juanlar, insanlara uyguladıkları vahşetle tanınır. Kurbanlarını kimliksizleştirirler; Nayman Ana'nın oğlu Coloman da bu kaderi yaşamış ve mankurt hâline getirilmiştir. Bu efsane, geçmişini unutturulmuş insanın simgesi olarak romanın temel temalarından birini oluşturur.

Nayman Ana, uzun süre kayıp olan oğlu Coloman'ın yaşadığına inanmak ister. Bir gün, ona benzeyen bir gencin koyun güttüğü haberini alınca hemen yola çıkar. Ancak gördüğü manzara yıkıcıdır: Coloman annesini tanımaz, belleğini yitirmiştir. Nayman Ana, kimliğini hatırlatmak için büyük çaba gösterir; ona adını, babasını, geçmişini tekrar tekrar söyler. Ancak Nayman Ana'nın tüm çabaları, Juan-Juanların zalim baskısı karşısında sonuçsuz kalır. Coloman, yalnızca annesini tanımaz hale gelmekle kalmaz, aynı zamanda ona düşmanlık beslemeye başlar. Juan-Juanlar, ona bir annesinin olmadığını, onu "buğulaması" gerektiğini söyler. Sonunda Coloman, annesini öldürür. Nayman Ana can verirken başındaki beyaz yazma bir kuş olup göğe yükselir. Rivayete göre o günden sonra "Dönenbay Kuşu" Sarı-Özek bozkırlarında dolaşır, rastladıklarına adlarını ve kim olduklarını sorar. Ana-Beyit Mezarlığı da adını bu efsaneden alır. Yedigey, bu efsaneyi anımsarken geçmişine döner; Kazangap'ın dinç yıllarını hatırlar. 1951 yılının sonlarında Boranlı'ya yeni bir ailenin gelişiyle anıları yeniden canlanır. Ailenin reisi Abutalıp Kuttubayev, Yedigey'le yaşıttır. Savaşın önce köyde öğretmenlik yapmış, savaş sonrası Zarife ile evlenmiştir. Zarife de anaokulu öğretmenidir. Kader, bu aileyi Sarı-Özek'in uzak ve ıssız vadisine sürüklemiştir. Abutalıp Kuttubayev'in yaşamı trajik olaylarla doludur. Savaşta Almanlara esir düşmüş, kamptan kaçıp Yugoslav partizanlara katılmış, çatışmalarda yaralanıp tedavi görmüştür. Savaşın sonra uzun süren bir soruşturmanın ardından Kazakistan'a dönmesine izin verilmiştir. Ancak bu geçmiş, ilerleyen bölümlerde onun için ağır sonuçlar doğuracaktır.

Abutalıp Kuttubayev, Boranlı'da coğrafya öğretmeni olarak çalışırken savaş anılarını öğrencileriyle paylaşır. Ancak bu anlatılar, bir öğrencisi tarafından otoriteye karşı gelmek olarak yorumlanır. Kısa süre içinde il yönetim merkezine çağrılır ve savunma hakkı tanınmadan, görevinden "kendi isteğiyle ayrıldığına" dair bir dilekçeyi imzalamaya mecbur bırakılır. Yetkililer, bu kararı "eski bir savaş esirinin genç kuşaklara örnek olacak manevi değerlere sahip olmadığı" gerekçesiyle alırlar (Aytmatov, 2022, s. 131). Bu olaydan sonra Abutalıp, eşi Zarife ve oğulları Daul ile bir köy okuluna yerleşir. Zarife kısa sürede başöğretmen olur. Ancak 1948'de Yugoslavya ile yaşanan siyasi kriz nedeniyle Abutalıp tekrar şüpheli görülür. Tekrar il merkezine çağrılır ve bu kez de yeni bir istifa dilekçesi imzalamaya zorlanır. Yedigey, Zarife'nin sessizce katıldığı sıkıntılara ve hızla yitirdiği güzelliğe üzüldü; buna rağmen gösterdiği dirençe derin bir saygı duyar. Abutalıp'ın bilgisine ve ailesine bağlılığına da hayranlık besler. Ancak ilerleyen bölümlerde Abutalıp, yazıları nedeniyle tutuklanır ve bu durum ailenin üzerine yeni sıkıntılar getirir. Aytmatov, bu süreçte bireyin ideolojik baskılar karşısındaki çaresizliğini ve direnmeye çalışan ailelerin trajedisini güçlü bir insani duyarlılıkla yansıtır.

Romanın ilerleyen bölümlerinde Abutalıp Kuttubayev'in ölüm haberi gelir ve bu, Yedigey'i derinden sarsar. Başlangıçta koruma içgüdüsüyle yaklaştığı Zarife'ye zamanla âşık olur. Aynı anda hem eşi Ukubala'ya hem de Zarife'ye duyduğu sevgi, Yedigey'in iç dünyasında derin bir çatışmaya yol açar. Bir kış gecesi Yedigey, devesi Karanar'ın acı dolu böğürtüsüyle uyanır. Karanar kızsıma dönemine girmiş, saldırganlaşarak başka develerle dövüşüp sürüden ayrılmıştır. Kospan adlı biri, bu davranışlardan şikâyet eden bir mektup yazar. Yedigey de Ak Moynak'a giderek Karanar'ı geri alır. Bu sırada Zarife, çocuklarını alıp Boranlı'dan sessizce ayrılır. Onun habersiz gidişi Yedigey'i derinden üzer; nereye gittiğini merak eder, içinde büyük bir boşluk hisseder. Kazangap ise her zamanki gibi Yedigey'i sakinleştirmeye çalışır.

Romanın onuncu bölümünde, efsanevi halk ozanı Raymalı-Ağa anlatılır. Sözlerini ve bestelerini kendisi yapan bu âşık, gösterişli giyimi ve kürk şapkalarıyla dikkat çeker. Türkmenler tarafından hediye edilen Sarala adlı Akhal-Teke cinsi atıyla, tamburunu eline alıp ömrünü diyar diyar dolaşarak geçirir. Ancak onun bu gezgin hayatı, evlendiği kadınların zamanla onu terk etmesine yol açar. Bir şenlikte Sarala'yı eyerleyip obaya giden Raymalı-Ağa, Begimay adında genç bir kadınla karşılaşır. Karşılıklı türkü söylerler ve Begimay ona âşık

olduğunu açıkça ifade eder. Ancak bu aşk çevrede kıskançlık ve tepkiyle karşılaşır. Raymalı-Ağa'nın kardeşi Abdilhan, bu ilişkiyi aile için utanç sayar, intikamla Sarala'yı keser. Ardından Raymalı-Ağa'yı Begimay'a ulaşmasını diye bir kayın ağacına bağlar. Bu olaydan sonra onun aklını yitirdiği düşünülür; bir molla çağrılır, dualar okunur.

Yedigey, Kazangap'ın naaşıyla Ana-Beyit'e doğru giderken bu efsaneyi hatırlar. Raymalı-Ağa'nın aşkı ve kayıpları, Yedigey'in kendi acılarıyla örtüşür. Romanın paralel anlatısı sürerken, uzay istasyonundan yeni haberler gelir. Orman Göğsü gezegenine giden kozmonotların Dünya ile tüm bağlarını kopardığı anlaşılır. Bu gelişme, insanlığın bilinmeze duyduğu ilgiyi ve iletişim arayışını simgeler. Aynı zamanda Yedigey'in içsel yolculuğu ile evrensel aidiyet sorgusu arasında güçlü bir bağ kurar. Kazangap'ın cenazesini Ana-Beyit Mezarlığı'na götürmek isteyen Yedigey ve yanındakiler, zorlu bir yolculuğun ardından mezarlığa ulaşırlar. Ancak burası artık askeri yasak bölge ilan edilmiş, tel örgülerle çevrilmiştir. Nöbette olan genç bir asker, Yedigey'in nazik açıklamasını dinler: "Selam asker, yabancı değiliz, buralıyız biz. Büyüklerimizden biri rahmete kavuştu, mezarlığa gömmeye geldik" (Aytmatov, 2022, s. 353).

Asker, mezarlığın yasak bölge olduğunu söyleyerek izin belgesi ister; komutan gelse bile kimseyi içeri alamayacağını belirtir. Sabitcan, cenazenin köyde gömülmesini önerir, ancak Yedigey bunu onur kırıcı bulur ve karşı çıkar. Sonunda Kazangap'ı tellerin yanına defneder ve kendi vasiyetini açıklar: Ölüncü Kazangap'ın yanına gömülmek ister. Tam ayrılmak üzereyken gökyüzünde büyük bir patlama olur. O anda beyaz bir kuş belirir ve Yedigey'e seslenir: "Sen kimsin? Adın ne?"

2. Yedigey'in Kahramanlık Yolculuğu: Joseph Campbell'in Arketipsel Yolculuğu Kuramıyla İnceleme

2.1. Maceraya Çağrı

Amerikalı yazar ve eğitimci Joseph Campbell, mitoloji alanındaki çalışmalarıyla kültürel mitler ve dini anlatılar arasındaki yapısal ve tematik benzerlikleri ortaya koymaya çalışmıştır. Özellikle farklı uygarlıklarda tekrar eden anlatı kalıplarını inceleyen Campbell, mitolojik unsurlar üzerine yoğunlaşan çok sayıda eser kaleme almıştır. Doğu Mitolojisi, Mitoloji, Yaratıcı Mitoloji, Mitolojinin Gücü ve özellikle *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* bu alandaki önemli yapıtları arasında yer alır. Bu eserler içinde, arketip kavramına ve mitlerin evrensel yapısına en kapsamlı şekilde odaklanan başyapıtı *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*'dur. Söz konusu eser, Campbell'in arketip teorisini sistematik biçimde ortaya koyduğu temel metin olarak kabul edilmektedir (Bulut, 2024, s. 83).

Campbell, kahramanın tarihsel ve kültürel bağlamlardan bağımsız olarak çeşitli anlatılarda tekrar eden yolculuğunu, üç temel aşamadan oluşan bir yapı çerçevesinde açıklar: "ayrılma", "erginlenme" ve "dönüş" (Campbell, 2020, s. 35). Bu yapının ilk evresi olan "ayrılma" ya da diğer adıyla "yola çıkış", kahramanın sıradan yaşamını terk ederek olağanüstü bir dünyaya adım atma zorunluluğuna işaret eder. Bu evrede yer alan "maceraya çağrı" kahramanın yaşam döngüsünde bir kırılma anı yaratarak onu dönüşüm sürecine davet eder. Söz konusu çağrı, bir kriz, tesadüfi bir karşılaşma, tarihsel bir olay ya da beklenmedik bir kaza gibi farklı biçimlerde ortaya çıkabilir. Bazı durumlarda ise bu çağrı, yüzeyde zararsız görünen fakat kahramanın iç dünyasında derin etkiler uyandıran küçük uyarılar şeklinde belirir. Bu uyarılar, kahramanın benliğinde bir tür uyanışı tetikleyerek içsel dönüşüm sürecinin başlangıcını oluşturur:

"Bir hata görünüşte yalnızca tesadüf beklenmedik bir dünyayı ortaya çıkarır. Ve birey pekiyi anlaşılmayan güçlerle ilişkiye sürüklenir. Freud'un gösterdiği gibi kazalar tesadüften ibaret değildir. Bastırılmış arzuların ve çatışmaların sonucudurlar. Yaşamın yüzeyinde, beklenmedik su kaynaklarının yarattığı dalgalanmalardır onlar. Ve bunlar oldukça derin, ruhun kendisi kadar derin olabilirler. Kaza bir kaderin boy vermesini sağlayabilir (...)" (Campbell, 2020, ss. 54-55).

Campbell'a göre, "maceraya çağrı" genellikle bir haberci figürü aracılığıyla gerçekleşir. Bu haberci, kimi zaman ürkütücü ya da tehditkâr bir karakter olabilir; Campbell, bu figürü "içimizdeki bastırılmış içgüdüsel doğurganlığı ya da örtülü, esrarlı bir figürü, bilinmeyi temsil eden bir canavarı" simgeleyen bir unsur olarak tanımlar (Campbell, 2020, s. 57). Ancak çağrıyı ileten figür her zaman olumsuz nitelikler taşımaz; bazen iyi kalpli ve yardımsever bir kişi de bu görevi üstlenebilir. Campbell, çağrının gerçekleştiği ortamı ise simgesel ve mitik bir şekilde betimler: "karanlık orman, büyük ağaç, çağıldayan kaynak ve kaderin gücünün taşıyıcısının beklenmedik, tasarlanmamış ortaya çıkışı" gibi unsurlar, bu çağrının yapıldığı mekânı temsil eder (Campbell, 2020, s. 57). Bu betimlemeler, hem kahramanın bilinmeyene adım atışını hem de bu yolculuğun ruhsal boyutunu vurgular.

Cengiz Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* romanında başkahraman Yedigey'in yolculuğu, Joseph Campbell'ın "kahramanın yolculuğu" modeline göre değerlendirildiğinde, "maceraya çağrı" aşaması Kazangap'ın ölüm haberiyle başlar. Campbell'a göre bu çağrı, çoğu zaman ani bir olay, kaza ya da beklenmedik bir gelişmeyle ortaya çıkar (Campbell, 2020, s. 54). Her ölüm gibi Kazangap'ın ölümü de beklenmedik bir zamanda gerçekleştiği için bu bağlamda "çağrı" niteliği taşır.

Campbell'ın da belirttiği gibi kahramana gelen çağrı, çoğunlukla karanlık, bilinmez ve tedirgin edici bir ortamda gelir (Campbell, 2020, s. 56). Aytmatov'un romanında bu çağrı, gece yarısı gerçekleşen bir sahneyle simgesel biçimde sunulur: "Gece yarısında, biri, hızlı adımlarla demiryolu makasçı kulübesine doğru ilerliyordu" (Aytmatov, 2022, ss. 11-12). Karanlığın içinde beliriveren bu figür, Yedigey'in yolculuğuna başlangıç işareti olan çağrının habercisidir.

Bu sahnede Yedigey'e çağrıyı getiren kişi, eşi Ukubala'dır. Campbell'ın tanımıyla, "karanlıkta mücevherlerin parladığı yolu açan haberci" konumundadır (Campbell, 2020, ss. 56-57). Ukubala, yalnızca haber getiren bir eş değil; aynı zamanda geleneksel yapının bir parçası olarak Yedigey'i ata mirasını sürdürmeye ve Kazangap'ın vasiyetini yerine getirmeye çağırان simgesel bir rehberdir. Onun bu rolü, kahramanın yolculuğuna geçişini başlatan sembolik eşiği belirginleştirir.

Yedigey, Kazangap'ın cenazesini ata geleneğine uygun şekilde Ana-Beyit Mezarlığı'na götürme kararıyla birlikte Campbell'ın modelindeki "yeni dünyaya giriş" aşamasına ulaşır. Bu karar, onu alışılmış çevresinden ayırarak sembolik olarak farklı, bilinmeyen bir alana taşır. Yolculuğun yöneldiği yer, Boranlı'dan yaklaşık otuz kilometre uzaklıktadır. (Aytmatov, 2022, s. 30).

Yedigey'in kararlılığı ve geleneklere olan bağlılığı şu sözlerle açıkça görülür: "Bırakın şu boş lafları, ne biçim yiğitlersiniz siz! Böyle bir adamı atalarının yattığı yer olan Ana-Beyit'ten başka bir yere gömemeyiz. Zaten kendisi de bunu istemişti" (Aytmatov, 2022, s. 31).

Campbell'a göre kahramanın girdiği bu "yenidünya", sıradan yaşamın dışında kalan, bilinmezliklerle dolu ve dönüşümün mümkün olduğu bir alandır: "Hazine ve tehlike bölgesi çeşitli biçimlerde sunulabilir: uzak bir ülke, bir orman, yeraltında, dalgaların altında ya da göğün üstünde bir krallık, gizli bir ada, sisli dağ tepesi ya da derin bir rüya hâli... ama hep tuhaf biçimde akışkan ve çok biçimli varlıkların, hayal edilemez eziyetlerin, insanüstü görevlerin ve olanaksız zevklerin yeridir" (Campbell, 2020, s. 60). Ana-Beyit yolculuğu da bu tanıma uygundur; fiziksel mesafe kadar manevi ve kültürel sınırların da aşıldığı, geçmişle yüzleşilen ve gelenekle geleceğin buluştuğu bir geçiş alanıdır.

Yedigey'in kararlılığı yalnızca fiziksel bir yolculuğu değil, aynı zamanda derin bir içsel değişimi de ifade eder; kahraman artık geri dönüşü olmayan bir dönüşüm sürecine girmiştir.

2.2. Çağrının Reddedilmesi

Campbell'ın kahramanlık yolculuğu modelinde yer alan "çağrının reddedilmesi" aşaması, gerçek hayatta sıkça karşılaşılan bir durum olması nedeniyle edebî eserlere gerçekçilik katar. Bu aşamada kahraman ya da çevresindeki karakterler, maceraya adım atmaktan kaçınır; çünkü bu çağrı, düzenli ve güvenli yaşamlarını bozarak onları belirsizliğe ve risklere sürükler. Reddetme eylemi, çoğu zaman konfor alanına tutunmayı ya da toplumsal normlara karşı bireysel çıkarları öncelemeyi yansıtır.

Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* romanında bu aşamanın somut bir örneği, Kazangap'ın oğlu Sabitcan'ın tavırlarında belirgin şekilde gözlemlenir. Babasının geleneksel vasiyetine uyararak onu Ana-Beyit'e gömmek yerine, cenazeyi hemen köy yakınındaki bir yere defnetmeyi teklif eder. Böylece hem zaman hem de emek harcamadan bu süreci sonlandırmayı amaçlar. Laylı Ükübayeva'nın *Cengiz Aytmatov: Kahramanın Edebi Dünyası* adlı çalışmasında belirttiği gibi, "Cengiz Aytmatov, kahramanlarının hatalarını adeta gözümüze sokar ve onları bu durumdan kurtarmak için hiç de acele etmez. Yazar için kahramanlarının hayat şartlarından dolayı ortaya çıkan yanlışlarını kabul edip doğal hayat akışı içerisinde düzelmeleri için yol göstermesi ilgi çekicidir." (Ükübayeva, 2023, s. 30). Sabitcan karakterleri de işte bu şekilde çizilmiştir. Aytmatov, Sabitcan'ın yanlış kararını hemen cezalandırmaz; karakterin içsel çatışmasının ve toplumsal baskının olgunlaşmasına izin verir. Böylece yazar, okuru Sabitcan'ın hatasını görmeye, onun dönüşüm sürecini sabırla izlemeye ve gelenek-modernlik gerilimini sorgulamaya davet eder.

"Az sonra gözyaşları dindi, yapmaları gereken işlerden söz etmeye başladılar. İşte o zaman anlaşıldı ki, Kazangap'ın bu bilgiç oğlu meğer oraya babasının cenaze töreni için değil, onu hemen orada bir çukura bırakıp bu işten sıyrılmak ve bir an önce gerisin geriye dönmek için gelmiş! Ne diye gideceklermiş uzak Ana-Beyit mezarlığına? Engin Sarı-Özek bozkırında bir ölüyü gömecek yer mi yokmuş? Köyün

yakınında, demiryolu boyunca bir tümseğe gömülebilmemiş onu. Böylece ihtiyar, ömür boyu çalıştığı bu yerde, tren seslerini dinleye dinleye huzur içinde yatar, buna memnun olurmuş. Bu arada, sözlerinin arasında eski bir atasözünü ele sıkıştırmaktan geri kalmadı. “İnsan ölür, hemen gömülür, bekletilmemeli” dedi. Niçin vakit kaybediyorlarmış, ne önemi varmış gömülecek yerin? Bir an önce gömmeliymişler” (Aytmatov, 2022, ss. 32-33).

Campbell’in modelinde “çağrının reddi” aşaması, kahramanın bilinmeze adım atma konusundaki tereddütlerini ya da çevresel dirençleri içerirken, bir sonraki aşama olan “çağrının kabulü” bu direncin aşıldığı ve yolculuğun resmen başladığı noktayı temsil eder. Bu aşama, kahramanın güvenli alanından vazgeçerek bilinmeze yönelmesini, kendi değerleri ve inançları doğrultusunda bir yolculuğu göze almasını gerektirir.

Aytmatov’un *Gün Olur Asra Bedel* romanında bu eşik, Yedigey’in Kazangap’ın cenazesini Ana-Beyit’e gömme konusundaki ısrarıyla aşılar. Yakınlarının, özellikle Sabitcan’ın, bu uzun ve zahmetli yolculuğa karşı çıkmasına rağmen Yedigey, kültürel mirasa ve dostluk bağlarına olan sadakatini önceleyerek kararlılıkla harekete geçer. Bu kararlılık, onun yolculuğa katılımını ve kahramanlık misyonunu üstlenmeye hazır olduğunu gösterir:

“Konuşmaları bu kadarla bitmişti. Yedigey, Karanar’ı herkesin görmesi için evin önüne bağladıktan sonra gelip Boranlılar’a: ‘Tartışmayı bırakın, ne saygısız gençlersiniz siz! Onun gibi bir insanı ancak Ana-Beyit’e gömübiliriz’ demişti. Ona kimse sesini çıkarmadı. Herkes kabul etmişti” (Aytmatov, 2022, s. 39).

Bu sahne, Yedigey’in sadece bireysel bir karar değil, aynı zamanda toplumsal ve manevi bir sorumluluğu da üstlendiğini gösterir. O, çevresindeki pasifliğe ve kolaycılığa rağmen sembolik bir yolculuğa liderlik ederek Campbell’in modelindeki sınırı aşar. Bu andan itibaren Yedigey’in yolculuğu yalnızca fiziksel bir seyahat değil, aynı zamanda kültürel, tarihsel ve varoluşsal bir arayışın da başlangıcıdır.

2.3. Doğaüstü Yardım

Maceraya çıkmak, kahraman için genellikle dönüşümün başlangıcını simgeler ve bu süreçte kahraman, karşılaşacağı zorluklarla baş edebilmek için rehberliğe ihtiyaç duyar. Campbell, bu rehber figürünü “doğaüstü yardımcı” olarak tanımlar ve onu, kahramana yolculuğu boyunca rehberlik eden, “aşması gereken ejderhalara karşı tılsımlar sağlayan koruyucu bir figür” şeklinde betimler (Campbell, 2020, s. 61). Bu figür yalnızca fiziksel yardım sunmaz; aynı zamanda kahramanın içsel gücünü keşfetmesinde de dönüştürücü bir rol oynar.

Benzer şekilde, Vladimir Propp da halk masallarında bu karakterin işlevine dikkat çeker ve onu “bağışçı” ya da “sağlayıcı” olarak adlandırır. Propp’a göre bu figür, kahramanın yolculuğu sürdürebilmesi için gerekli olan bilgi, araç-gereç ya da cesareti sağlayan temel bir yardımcıdır (Vogler, 2009, s. 117).

Her iki kuramcıya göre de bu figür, sadece kahramanın başarısını kolaylaştıran bir unsur değil, aynı zamanda onun ruhsal dönüşümünün tetikleyicisidir. Yardımcı figür sayesinde kahraman, hem dışsal engelleri aşma becerisi kazanır hem de içsel bir gelişim sürecine adım atar.

Gün Olur Asra Bedel romanında, Campbell’in “doğaüstü yardımcı” olarak tanımladığı koruyucu figürün karşılığı, Yedigey’in her zor anında yanında olan Uzun Adilbay’dır. Yedigey’in yolculuğu sırasında yaşadığı zor anlarda sürekli yanında bulunan Adilbay, yalnızca bir ara bulucu değil; aynı zamanda onun içsel dengesini korumasına yardımcı olan, ruhsal yükünü hafifleten bir rehber işlevi görür. Özellikle kardeşler arasında çıkan gerginliği yatıştırmak üzere herkesi evine davet etmesi bu rolü pekiştirir:

“Yardıma yetişen, durumu kurtarıp Yedigey’i biraz rahatlatan yine Uzun Adilbay oldu. O, Yedigey’in bu duruma nasıl sıkıldığını, neler çektiğini çok iyi anlıyordu. Bir cenaze töreninde merhumun evlatları en önemli kişiler sayılır. Dünya kurulu beri bu böyledir ve böyle olduğunu da herkes bilir. Ne kadar beş para etmez. utanmaz arlanmaz olsalar bile onları görmezlikten gelemez, uzakta tutamazsınız. İşte bu yüzden, Uzun Adilbay, iki kardeş arasındaki kavganın sebep olduğu rahatsızlığı gidermek için erkekleri evine davet etti:

- Avlunun ortasında durup yıldızları sayacağımıza, bize gidelim de birer çay içelim dedi.

Yedigey, Uzun Adilbay’ın kapısından içeri adım atınca başka bir dünyaya gelmiş gibi oldu. Daha önceleri de Adilbay’a komşu ziyaretinde bulunmuş ve her defasında aileyi mutlu, huzurlu görerek sevinmişti. O evde rahat hissediyordu kendini. Bugün de orada olabildiği kadar çok kalmayı istiyordu. Böylece, yitirdiği gücü toplayacak. kendine gelecekti. Buna ihtiyacı vardı” (Aytmatov, 2022, ss. 41- 42).

Bu sahne, Uzun Adilbay'ın yalnızca sosyal bir arabulucu değil, aynı zamanda Yedigey'in yeniden toparlanmasını sağlayan ruhsal bir destek unsuru olduğunu ortaya koyar. Böylece Adilbay, hem Campbell'in "doğaüstü yardımcı" arketipiyle hem de Propp'un "yardımcı kahraman" figürüyle örtüşen bir işlev üstlenir.

2.4. İlk Eşiğin Aşılması

Bu aşama, kahramanın tanıdık dünyadan ayrılıp bilinmez olana adım attığı sınırı temsil eder. Campbell'a göre bu eşiğ, genellikle "çöl, orman, derin deniz, bilinmedik diyarlar gibi bilinmeyen alanlar" şeklinde betimlenir ve "bilinçdışı içeriğin yansıtılması için serbest alanlar" olarak işlev görür (Campbell, 2020, s. 61). Kahramanın maceraya başlaması, bu sınırı geçmesiyle mümkündür. Aynı zamanda bu eşiğ, geri dönüşü zorlaştırarak onu yeni dünyada yalnız bırakır. Böylece hem içsel hem de dışsal yolculuk başlar ve okuyucu, hikâyede gerçek bir maceranın başladığını hissederek.

Aytmatov'un *Gün Olur Asra Bedel* romanında bu eşiğ aşımı, Kazangap'ın cenazesini Boranlı'dan Ana-Beyit'e götürmek üzere başlatılan yolculuk aracılığıyla somutlaşır. Bu yolculuk yalnızca fiziksel bir hareketlilik değil, aynı zamanda Campbell'ın tanımladığı anlamda metaforik bir "ilk eşiğin aşılması"dır. Yedigey'in tanıdık çevresinden koparak bilinmeyene doğru ilerlemesi, hem ritüel hem de dönüşüm niteliği taşır. Bu geçiş, kahramanlık yolculuğunun başladığı kritik andır.

Yolculuk öncesi hazırlıkların detaylı biçimde anlatılması da bu geçişin ciddiyetini ve geri dönüşü olmayan niteliğini pekiştirir. Aşağıdaki sahne, Yedigey'in artık eşiği geçtiğini ve dönüşsüz bir sürece girdiğini gösterir:

"Sabah erkenden her şey hazırdu. Kazangap'ın naaşı bir keçeğe sımsıkı sarılmış, yün iplerle bağlanmış ve bir traktörün römorkuna yerleştirilmişti... Otuz kilometre gidiş için, bir o kadar da dönüş için yol yürüyeceklerdi... İşte bu yüzden acele etmeliydiler. Her şey hazırdu" (Aytmatov, 2022, s. 100).

Bu sahne, Yedigey'in bildiğı dünyadan ayrılarak geçmişle, ölümle ve kültürel hafızayla yüzleşeceği yeni bir düzleme geçişini simgeler. Böylece Ana-Beyit yolculuğu, Campbell'ın "bilinmeyen alanlara adım" tanımıyla örtüşen sembolik bir eşiğ hâline gelir.

Bu eşiğ geçiş, cenaze alayının köyden ayrıldığı sahnede somutlaşır. Tanıdık dünyayla kurulan bağın fiziksel olarak kopması, aynı zamanda duygusal bir vedayı da içerir:

"Bundan sonra yola koyuldular. Boranlılar cenaze arabasının ardından bir süre yürüdüler, sonra, köyün çıkışında, topluca durdular. Gidenler bir süre daha duydular kadınların ağlamasını. Ayzade ve Ukubala'nın ağıtları da işitiliyordu. Artık hıçkırıklar duyulmaz olduğı ve altı adam demiryolundan uzaklaşıp Sarı-Özek bozkırına daldığı zaman, Yedigey kendini biraz rahatlamış hissetti" (Aytmatov, 2022, s. 102).

Bu sahneyle birlikte kahraman, Campbell'ın modelinde tanımladığı "geri dönüşü zor, dönüşüm getiren yolculuk" için eşiği aşar. Artık geride bırakılan sadece bir köy değil, aynı zamanda güvenli geçmiş, tanıdık ilişkiler ve toplumsal beklentilerdir. Sarı-Özek bozkırı bu noktadan itibaren yalnızca coğrafî bir alan değil; Yedigey'in geçmişle, ölümle, kültürel kimlikle ve bireysel sorumlulukla yüzleşeceği metaforik bir bilinmezlik alanı hâline gelir.

2.5. Balinanın Karnı

Kahramanın büyülu eşiği geçtikten sonra yaşadığı içsel dönüşüm süreci, Campbell tarafından "balinanın karnı" olarak adlandırılır. Bu aşama, kahramanın geçmişle yüzleştiğı, içsel olarak yenilediğı ve güç kazandığı karanlık ama koruyucu bir alanı simgeler. Campbell, bu süreci kahramanın metaforik ölümü ve yeniden doğuşu olarak yorumlar:

"Büyülu eşiğten geçiş bir yeniden doğum alanına geçme olduğı fikri, dünyanın her yerinde bu rahim imgesi olan balına karnıyla simgelenmiştir. Kahraman, eşiğin gücünü ele geçirmek ya da onunla uzlaşmak yerine bilinmeyenin içinde kaybolur ve ölmüş gibi görünür" (Campbell, 2020, s. 86).

Bu evre, kahramanın bilinçli kararlarının ve toplumsal rollerinin geçici olarak askıya alındığı bir durak noktasıdır. Campbell'ın "balinanın karnı" metaforuyla açıkladığı bu aşama, kahramanın bilinmeyenle yüzleşmeden önce içine çekildiğı korunaklı, geçişsel bir alan olarak tanımlanır. Romanda Yedigey için Karanar'ın sırtı, bu metaforun somut bir karşılığıdır. Kahraman burada fiziksel izolasyonla birlikte içsel dönüşüm sürecine girer; hem geçmişten kopar hem de ruhsal bir yeniden doğuşa hazırlanır.

Campbell bu durumu şöyle ifade eder: “Fakat burada, dışa, görünür dünyanın sınırları dışına geçmek yerine, kahraman yeniden doğmak üzere içe doğru gider. Kaybolma, inananın, kim ve ne olduğunu, yani ölümsüz olmadıkça kül ve toz olduğunu anımsamasının kolaylaşacağı yer olan tapınağa adım atmasına karşılık gelmektedir” (Campbell, 2020, s. 89).

Yedigey’in Karanar’ın iki hörgücü arasına yerleşmiş halde, ritmik ve dengeli bir yolculuk yapması, onun geçici ama güvenli bir sığınakta olduğunu düşündürür: “Yedigey, devenin iki hörgücü arasına kurulmuştu. Yeri sağlam, rahat ve güvenliydi.” (Aytmatov, 2022, s. 103).

Bu güvenli alan, hem fiziksel hem de simgesel olarak Yedigey’in iç dünyasına çekilişini temsil eder. Sarsıntıya rağmen huzurlu hissetmesi, onun içsel bir dengeye ulaşarak geçmişiyile ve sorumluluklarıyla yüzleşmeye hazırlanmakta olduğunu gösterir. Karanar, Ana-Beyit yolculuğunda yalnızca bir ulaşım aracı değil, aynı zamanda bu içsel dönüşüm sürecinin taşıyıcısıdır.

Yolculuk sırasında Yedigey’in dalıp gittiği düşünceler, bu dönüşümün zihinsel boyutunu da açığa çıkarır: “Şimdi, bozkırda ilerledikçe Yedigey, Osman’a daha çok hak veriyor, hatta kendisinin bunu düşünmemiş olmasına şaşıyordu. Ana-Beyit’e varınca, inşallah öyle yapacaklardı... Böylece geleneğe uymuş, işi çabuk ve gereği gibi yapmış olacaklardı” (Aytmatov, 2022, s. 104–105).

Yedigey’in bu planlayıcı ve sorumluluk bilinciyle dolu iç monologu, yolculuğun yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal boyutunu da gözler önüne serer. Bu geçişsel alan, Yedigey’e hem Kazangap’ın vasiyetini yerine getirecek manevi gücü hem de kendi iç yolculuğunu tamamlayacak olgunluğu kazandırır.

2.6.Sınavlar Yolu

Kahramanın yolculuğunun üç büyük aşaması arasında yer alan ikinci aşamanın ilk evresi “sınavlar yolu” olarak adlandırılır. Bu aşamada kahraman, bilgi, yetenek, güç ve zekâsını kullanarak çeşitli zorlu ve heyecan verici sınavlardan geçer. Bu sınavlar, hem rakiplerine karşı hem de kendi iç dünyasına karşı gerçekleştirilir. Sınavlar genellikle, kahramanın içsel korkularını veya yıkıcı davranış kalıplarını simgeler. “Sınavlar yolu”, kahramanın kendini aşmasını, benliğini keşfetmesini ve içsel gücünü bulmasını sağlayan önemli bir süreçtir (Bulut, 2024, s. 209). Doğan bu durumu, “Ruhsal bütünlüğe ve nihai olarak mutluluğa ulaşmak isteyen insan, kendinin derinliklerine, karanlık yerlerine inmek için sınav yolunu yürümektedir” şeklinde ifade etmiştir (Doğan, 2006, s. 115).

Bu bölüm, kahramanın “(...) duyular arındırılıp önemsizleştirilirken ve enerji ve ilgiler aşkın şeylere yoğunlaştırılırken, ‘benliğin arınması’dır; ya da daha çağdaş kelimelerle: bu, kişisel geçmişimizin çocukluk imgelerinin dağılması, aşılması ve dönüşmesidir” (Campbell, 2020, s. 96) şeklinde tanımlanan süreci deneyimlediği aşamayı temsil eder.

Diğer yandan, okuyucular açısından bu evre, Campbell’in “mit-maceranın sevilen aşamasıdır; mucizevi sınavlar ve işkencelerle dolu bir dünya edebiyatı yaratmıştır” (2020, s. 93) ifadesiyle belirttiği üzere, mitolojik anlatıların en dramatik ve etkileyici anlatı biçimlerini içeren bölüme karşılık gelir.

Sonuç olarak, bu sınavları başarıyla geçen kahraman, güç kazanır; böylece yeni bilgiler, beceriler ve cesaret edinir. “(...) bu yolun ikinci aşaması, duyular ‘arındırılıp önemsizleştirilirken’ ve enerji ve ilgiler aşkın şeylere yoğunlaştırılırken, ‘benliğin arınması’dır; ya da daha çağdaş kelimelerle: bu kişisel geçmişimizin çocukluk imgelerinin dağılması, aşılması ve dönüşmesidir” (Campbell, 2020, s. 96).

Yedigey’in fiziksel olarak yalnızlaştığı Karanar’ın sırtındaki geçici sığınakta başlayan içsel derinleşme, bu arınma sürecinin habercisidir. Artık anlatı, inanç, şüphe ve varoluşsal sorgulamalarla örülü sınavlar dizisine dönüşür. Onun dua ve inanç üzerine gerçekleştirdiği sorgulamalar, Campbell’in “sınavlar yolu” olarak adlandırdığı evreyle doğrudan örtüşmektedir. Bu noktada kahraman yalnızca ritüel uygulamaları yerine getirmekle kalmaz; aynı zamanda bir inanç krizinin ortasında, benliğini aşma çabası verir. Aytmatov’un şu satırları, bu içsel mücadeleyi açıkça ortaya koyar:

Yedigey’in fiziksel olarak yalnızlaştığı, Karanar’ın sırtındaki geçici sığınakta başlayan içsel derinleşme, artık yerini inanç, şüphe ve varoluş sorgularıyla örülü daha belirgin sınavlara bırakır. Bu yönüyle onun dua ve inanç üzerine gerçekleştirdiği sorgulamalar, Campbell’in kahramanın yolculuğu modelinde “sınavlar yolu” olarak adlandırılan evreyle örtüşmektedir. Bu aşamada kahraman, hem fiziksel hem de ruhsal bir dizi sınavla karşı karşıya gelir; bu sınavlar onun dönüşümünü hazırlayan zorlu adımlardır. Yedigey’in, unuttuğu duaları hatırlamaya çalışması, Tanrı’ya yönelteceği yakarıları zihninde sıraya

koyması ve Tanrı'ya ulaşmanın yollarını sorgulaması, onun yalnızca bir ritüeli yerine getirmediğini, aynı zamanda varoluşsal bir krizi aşmak için içsel bir mücadele verdiğini gösterir. “Çünkü, insan kalbinde, başlangıç ile son, hayat ile ölüm arasındaki çelişkiyi uzlaştıran, yalnız ve yalnız, bilinmeyen, görülmeyen Tanrı idi” cümlesi, bu sınavın kutsal boyutunu da açıkça ortaya koyar. Bu durum, kahramanın maddi dünyayı aşarak aşkın bir düzlemde sınanması, içsel bir dönüşüm sürecine adım atması anlamına gelir. Duaların değişmeyen yapısı, geçmişin bilgeliğini taşıyan sınav sözleri olarak işlev görürken, Yedigey'in Allah'ın varlığına ilişkin çelişkili düşünceleri de onun bu sınavdan geçerken yaşadığı inanç ve şüphe ikilemini yansıtır. Böylece Yedigey, Campbell'ın tanımladığı şekliyle benliğin sınanma ve arınma sürecinden geçmekte; bu içsel sınav, onun kişisel mitinin merkezini oluşturmaktadır.

“Yedigey bunları düşünürken, bir yandan da yarı yarıya unuttuğu duaları tekrarlayıp hatırlamaya, Tanrı'ya yönelteceği yakarıları bir sıraya koymaya çalışıyordu. Çünkü insan kalbinde, başlangıç ile son, hayat ile ölüm arasındaki çelişkiyi uzlaştıran, yalnız ve yalnız, bilinmeyen, görülmeyen Tanrı idi. Dualar işte bunun için okunuyordu. Başka türlü Tanrı'ya sesini duyuramazsın, niçin yaratıp niçin öldürdüğünü soramazsın ki! Dünya kuruldu kurulalı insanlar böyle yaşıyor, pek razı olmasa da böyle katlanıyor kaderine. Duaların var oldukları günden beri hiç değişmemesinin, hep aynı sözlerle tekrarlanmasının sebebi de, teselli bulup yatışmaları, boşu boşuna sızlanmamaları içindir. Dualar, yüzyılların okşayıp parlattığı altın külçeleri gibi, dirilerin ölülerin başında söyledikleri en özlü, en süzme ve son sözlerdir. Adet, gelenek böyledir” (Aytmatov, 2022, s. 108).

Yedigey'in Kazangap'ın cenazesini taşıırken geçmişe dönmesi ve Boranlı'daki hayatını hatırlaması da bu içsel sınav sürecinin devamı niteliğindedir. Bu sahnede kahraman yalnızca bedensel bir görev yerine getirmeyi; aynı zamanda belleğinde iz bırakan travmalarla yüzleşir ve ruhsal bir direnç geliştirmeye çalışır. “Okuduğu dualarla da zihninden uzaklaştıramadı o acı olayı. Aynı acıları duymaya başladı” ifadesi, bu sınavın derinliğini ve kahramanın iç dünyasında yaşadığı sarsıntıyı vurgular. Böylece Yedigey, Campbell'ın tanımladığı şekilde benliğin sınanıldığı ve dönüşümün başladığı aşkın düzleme adım atar.

Bu tür sınavlar, kahramanın içsel dönüşüm sürecinde kaçınılmazdır. Yedigey'in pişmanlık ve acıyla baş etmeye çalışırken dualara yönelmesi, fakat buna rağmen huzur bulamaması, bu sınavın henüz tamamlanmadığını ve çözülmesi gereken derin bir iç çatışma bulunduğunu gösterir. Kahramanın geçmişle yüzleşme biçimi, onun ruhsal olgunluğa erişip erişemeyeceğini belirleyen önemli bir göstergedir.

Öte yandan, Kazangap'ın geçmişte Yedigey'e rehberlik etmiş olması ve bu desteğin onun Boranlı'da kalmasını sağlaması, Campbell'ın modelinde sıkça görülen “yardımcı figür” temasına da karşılık gelir. Kahraman, sınavlar yolunda tek başına değildir; kimi zaman bilge bir figür, ona yol gösterir. Bu bağlamda Kazangap, Yedigey'in ruhsal bütünlüğünü korumasında ve yoluna devam etmesinde önemli bir sınav destekçisidir.

“Yedigey, geçmiş, Kazangap'ın genç ve dinç olduğu günleri hatırladı. Derken, birdenbire acı bir olay, sanki beynini sarsarak canlandı gözünde. Okuduğu dualarla da zihninden uzaklaştıramadı o acı olayı. Aynı acıları duymaya başladı. Duaları ard arda, tekrar tekrar ve yüksek sesle okuyor, yine de dindiremiyordu içindeki acıyı. Suratı asıldı. I İç gereği yokken, topuklarıyla hafif hafif sırtına vurdu. Şapkasının siperini iyice gözlerine indirdi ve bir daha da dönüp arkadan gelenlere bakmadı. Niye bakacaktı? Arayı açmadan peşinden gelsinlerdi. Hem o gençler, o çocuklar ne anlardı o acıdan. O olayın verdiği sıkıntıdan? Bu eski olayı hiç kimseye, karısına bile anlatmamıştı. Ama. bu konuda Kazangap, her zamanki ağır başlılığı, dürüstlüğü ve bilgeliğiyle, konuyu onunla tartışmış, yol göstermiş, ona destek olmuştu. Bu açık fikirli, her şeyi bilen Kazangap olmasa, Yedigey çoktan Boranlı'yı terkedip gitmiş olacaktı” (Aytmatov, 2022, ss. 123-124).

Yedigey'in karşılaştığı en büyük sınav, Kazangap'ın cenazesini defnedecekleri Ana-Beyit'te somutlaşır. “(...) dikenli tellerle çevrilmiş bir çit, bir duvar vardı önlerinde. Yedigey tel örgüyü görünce olduğu yerde şaşırıp durdu. ‘Hay aksilik!’ diye geçirdi aklından” (Aytmatov, 2022, s. 350) şeklindeki ifade, bu fiziksel engelin yalnızca mekânsal bir sınırlama olmadığını, aynı zamanda sembolik düzlemde bir sınav anlamı taşıdığını ortaya koyar. Kahraman, geçmişle gelecek arasında geçiş noktası niteliğindeki Ana-Beyit'e ulaşmaya çalışırken, bu tel örgü ile yeni bir eşliğin önünde durdurulur. Bu an, onun yolculuğunun sadece coğrafi değil, ruhsal olarak da kritik bir dönemece ulaştığını gösterir.

Ancak kahramanın karşılaştığı engel bununla sınırlı değildir. Bu fiziksel sınırın ardında, devlet otoritesini temsil eden çocuk yüzlü bir asker yer alır. Yedigey'in tüm açıklamalarına rağmen, mezarlığın hemen yakınında olmalarına rağmen, resmi bir izin belgesi olmadığı gerekçesiyle geçişlerine izin verilmez. “Mezarlık şuracıkta

zaten” (Aytmatov, 2022, s. 350) diyerek yalnızca defin işlemini gerçekleştireceklerini belirtmesi ve göğsündeki savaş madalyalarını göstererek askerle konuşmaya çalışması, onun geçmişteki hizmetine rağmen artık sistem dışına itilmiş bir kuşağın temsilcisi haline geldiğini gösterir. Bu sahne, Campbell’ın kahramanın yolculuğu modelinde yer verdiği “eşik muhafızı” (threshold guardian) figürünün karşılığıdır. Kahraman, burada yalnızca fiziksel bir geçişin değil; kimliğini, geçmişini ve toplumsal aidiyetini sorgulayan bir otoriteyle de karşı karşıyadır.

Bu noktada Yedigey, karşısındaki engeli aşmak için geçmişine sığınır. Savaşta kazandığı madalyaları göstererek otoriteyi ikna etmeye çalışır. Ancak bu çabası da karşılık bulmaz: “Yedigey böyle konuşurken madalyaları görünsün diye eğilmişti ama bunun Tansıkbayev üzerinde hiçbir etkisi olmadı” (Aytmatov, 2022, s. 384). Kahramanın bireysel tarihine ve özverisine ait bu nişanlar, yeni nesil otorite temsilcisi üzerinde herhangi bir anlam taşımaz. Teğmen’in, “Yabancı yoldaş, dedi, benimle Rusça konuşun lütfen, şu anda görevimin başındayım” (Aytmatov, 2022, s. 384) diyerek Yedigey’in dilini ve kimliğini görmezden gelmesi, onun yalnızca fiziksel değil, sembolik olarak da dışlandığını ve sistemin sınırları dışında bırakıldığını gösterir.

Teğmen Tansıkbayev’in “Sizinle tartışmaya girecek değilim” (Aytmatov, 2022, s. 388) diyerek kararlılıkla ifade ettiği ve ardından yasak bölgeye girişin hiçbir koşulda mümkün olmadığını yinelediği bu son sözler, Yedigey açısından derin bir hayal kırıklığına neden olmuştur. Onurlu geçmişine, gösterdiği saygıya ve sabırlı tutumuna rağmen, Yedigey bu süreçte beklediği anlayışı görememiştir. Tüm çabaları sonuçsuz kalmış, kararın katılığı karşısında çaresiz hissetmiştir. Bu bağlamda, yalnızca fiziksel bir mekâna giriş engellenmemiş; aynı zamanda bireyin adalet, insanlık ve vicdan kavramlarına yönelik inancı da zedelenmiştir. Bu durum, Yedigey’in içinde bulunduğu sınavdan yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve zihinsel düzlemde de başarısızlıkla ayrıldığını göstermektedir.

Yedigey, önceki girişiminde teğmenin katı tutumu karşısında başarısızlığa uğramış, yasak bölgeye geçememiştir. Ancak bu durum onu yıldırمامış; inandığı değerlere ve törelere olan bağlılığını sürdürmüştür. Bu kararlılığı en açık biçimde, topluluğa seslendiği şu sözlerinde görülür:

“Beni iyi dinleyin genç arkadaşlarım, yiğit dostlarım. Törelermize karşı çıkmayın. Tabiat kanunlarına karşı da çıkmayın! Mezara götürülen bir ölü asla geri getirilmez. Cenazeyi burada gömecek, töreni burada yapacağız. Başka türlü olmaz! İşte Malakumdıçap vadisi” (Aytmatov, 2022, s. 388).

Yedigey bu sözleriyle, topluluğa yalnızca bir defin yeri göstermemekte; aynı zamanda tarihle, gelenekle ve doğayla kurduğu bağı da savunmaktadır. Mezarın burada, Sarı-Özek’in kalbinde kazılması gerektiğini vurgularken; geçmişte Nayman Ana’nın gözyaşı döktüğü topraklara atıfta bulunur ve bu mekânın manevi değerini ön plana çıkarır. Bu tutumuyla Yedigey, yaşadığı bürokratik engellere rağmen teslim olmayan, mücadeleye devam eden bir figür hâline gelir. Böylece o, yalnızca bir birey değil, aynı zamanda gelenek ve insanlık onurunun temsilcisi olur. Sınavdan biçimsel olarak başarısız çıkmış görünse de, değerlerinden ödün vermemesi onu ahlaki bir zaferin sahibi kılar.

Yedigey, dönüş yolunda Sabitcan’a Ana-Beyit mezarlığının kaldırılmaması yönünde bir çözüm arayışıyla yaklaşmış, geçmişe, törelere ve mekânın kutsallığına bağlılığını dile getirmiştir. Ancak Sabitcan’dan gelen kesin ve katı cevap, bürokratik düzenin duygusal ve kültürel değerleri göz ardı eden yaklaşımını ortaya koymaktadır. Sabitcan’ın “Plan plandır” (Aytmatov, 2022, s. 405) ifadesi, bireysel ya da toplumsal hafızanın değil, sistemin kararlarının mutlak belirleyiciliğini yansıtır.

Yedigey ise bu olumsuzluk karşısında boyun eğmemekte kararlıdır. “Boranlı Yedigey, ne olursa olsun...” (Aytmatov, 2022, s. 408) diye başlayan iç sesi, onun direncini, mücadelesini ve kararlılığını ortaya koyar. O, Ana-Beyit’in ortadan kaldırılmasını sadece bir yer değişikliği olarak değil, toplumsal hafızaya, törelere ve geçmişle olan bağa bir saldırı olarak görmektedir. Bu nedenle, olayın üzerine gitmekten ve karşı durmaktan vazgeçmemesi, onun bu yeni sınav karşısında mücadele etmeye hazır olduğunu gösterir.

Mağlubiyeti kabullenmek istemeyen Yedigey, geri dönmeyi düşünür; ancak tam bu sırada füze patlamaları başlar ve herkes paniğe kapılarak kaçışır. Boranlı Yedigey, bu kargaşa esnasında, nereden çıktığını anlayamadığı beyaz bir kuş görür gibi olur. Bu kuş, bir zamanlar Nayman Ana’nın mankurt hâline gelen öz oğlu tarafından okla vurulup devesinden düştüğü anda, ay yazmasının içinden çıkan simgesel kuştur. Beyaz kuş, kıyamet gününü andıran alevler ve uğultular arasında Yedigey’in hemen yanı başında uçarak ona seslenir: “Sen kimsin? Adın ne? Adını hatırla! Senin baban Dönenbay’dır, Dönenbay, Dönenbay...” Roman, bu sözlerle son bulur.

Anlatının bu ani, açık uçlu ve sembolik kapanışı, Joseph Campbell’ın “Kahramanın Yolculuğu” modeline göre değerlendirildiğinde döngünün tamamlanmadığını gösterir. Özellikle ikinci bölümde yer alan

“Babanın Gölünü Alma”, “Tanrılaştırma” ve “Nihai Ödöl” gibi evrelere romanda doğrudan karşılık gelmez. Aynı şekilde, üçüncü bölüm olan “Dönüş” evresine ait “Dönüşün Reddedilişi”, “Büyölü Kaçış”, “Dışarıdan Gelen Kurtuluş”, “Dönüş Eşiğinin Aşılması”, “İki Dünyanın Ustası” ve “Yaşama Özgürlüğü” gibi aşamalar da belirgin biçimde yer almaz. Bu durum, anlatının Campbell’in döngüsel modelinden belirli bir noktada saparak, dönüş sürecini bilinçli olarak askıya aldığını göstermektedir.

Bu yapısal tercihle roman, klasik anlatı kalıplarının dışına çıkarak tamamlanmamış bir yolculuğu bilinçli bir estetik stratejiye dönüştürür. Yedigey’in dönüşü gerçekte gerçekte; çünkü anlatının odağı zafer ya da ödöl değil, hafızayı koruma, insan onurunu savunma ve belleğin yok oluşuna karşı direnmedir. Böylece roman, okuru kapalı bir son yerine, zamansal, ideolojik ve kimliksel olarak açık bir düşünme alanında bırakır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Cengiz Aytmatov’un *Gün Olur Asra Bedel* adlı romanındaki başkahraman Yedigey’in hem dışsal yolculuğunu (Kazangap’ın cenazesini Ana-Beyit’e taşıma süreci) hem de içsel evrimini, Joseph Campbell’in “Arketipsel Yolculuk” kuramı çerçevesinde sistematik olarak incelemiştir. Campbell’in “ayrılma”, “erginlenme” ve “dönüş” katmanlarına dayalı çözümleme, Yedigey’in deneyimini yalnızca mekânsal bir hareket olarak değil; aynı zamanda kültürel kimlik, kolektif bellek, metafizik arayış ve ahlaki sorumluluk eksenlerinde çok katmanlı bir dönüşüm olarak açığa çıkarmıştır. Bu çok katmanlı çözümleme, romanın Orta Asya bozkırını yalnızca coğrafi bir fon olarak değil, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bir bellek mekânı olarak işlediğini göstermektedir.

Romanda Yedigey’in, dostu Kazangap’ın cenazesini Ana-Beyit mezarlığına götürme kararı, Joseph Campbell’in kuramında yer alan “Maceraya Çağrı” evresiyle doğrudan örtüşmektedir. Bu çağrı, yalnızca fiziksel bir yolculuğun başlangıcını değil; aynı zamanda kahramanın bireysel değerleri, geçmişi ve kültürel aidiyetleriyle yeniden bağ kuracağı bir arayışın simgesel kapısını aralar. Ana-Beyit, Yedigey için sadece bir mezarlık değil, kaybolmaya yüz tutmuş bir geçmişin, geleneklerin ve kolektif hafızanın maddi zemini olarak anlam kazanır. Yedigey’in bu kararı, modern dünyanın işleyişiyle çatışan töresel bir sorumluluğun üstlenilmesi anlamına gelir.

Yolculuğu boyunca karşılaştığı bürokratik engeller, sistem temsilcileriyle yaşadığı çatışmalar ve geçmişine dair zihinsel hesaplaşmalar, Campbell’in “Sınavlar Yolu” evresinin temel bileşenlerini oluşturur. Bu sınavlar yalnızca dışsal engellerle sınırlı değildir; Yedigey’in Tanrı’yla, hafızasıyla, inancıyla ve terk edilmişlik duygusuyla yürüttüğü içsel mücadele de Campbell’in “Sınavlar Yolu” evresinin bir parçasını oluşturur. Özellikle Ana-Beyit’e ulaşamaması ve kimliğinin tanınmaması, onun fiziksel yolculuğunun tamamlanamamasına yol açsa da, bu deneyim ruhsal açıdan dönüştürücü bir işlev görür. Bu süreç yalnızca bir görev bilinciyle hareket eden bireyin çabası değil; aynı zamanda kendi varoluşunu, benliğini ve toplumla olan bağlarını sorguladığı derin bir yüzleşme süreci olarak anlam kazanır.

Yedigey’in yalnızlığı, romanda Uzun Adilbay gibi figürlerle dengelenir. Adilbay, Campbell’in “Doğauştüstü Yardımcı” arketipini çağrıştıran bir rehber olarak, Yedigey’in ruhsal yükünü hafifletir. Yardımcı figür, yalnızca bireysel bir destek unsuru değil, aynı zamanda geleneksel bilgelik ve toplumsal hafıza aktarımıdır.

Ancak Yedigey’in yolculuğu, klasik kahraman anlatılarında beklenen tamamlayıcılıktan ve döngüsel kapanıştan önemli ölçüde sapar. Özellikle Joseph Campbell’in “Erginlenme” aşamasında yer alan “Babanın Gölünü Alma”, “Tanrılaştırma” ve “Nihai Ödöl” gibi katmanlara romanda açık bir biçimde rastlanmaz. Yedigey, yolculuğu sırasında ne ilahi bir otoriteyle bütünleşir ne de toplumun gözünde kutsallaştırılarak dönüştürölür. Onun mücadelesi, herhangi bir sembolik ödöl veya kişisel yücelme ile taçlandırılmaz.

Bununla birlikte “Dönüş” evresine ait temel yapı taşları da romanda yer almaz. “Büyölü Kaçış”, “Dışarıdan Gelen Kurtuluş”, “Dönüş Eşiğinin Aşılması”, “İki Dünyanın Ustası” ve “Yaşama Özgürlüğü” gibi evrelerin eksikliği, anlatının tamamlanmış bir kahraman döngüsü sunmak gibi bir amacı olmadığını gösterir. Yedigey, başladığı yere dönmez; fiziksel ve ruhsal anlamda arınmış bir kahraman olarak topluma yeniden entegre olmaz. Aksine, toplum tarafından dışlanan, devletin sembolik ve fiziksel sınırlarıyla karşı karşıya gelen bir figür olarak yolculuğunu noktalar.

Bu eksiklik ya da yarım kalmışlık, yalnızca Campbell modelinin uygulanabilirliğini zorlaştıran biçimsel bir boşluk olarak değil; aynı zamanda Aytmatov’un anlatı stratejisinin bilinçli bir tercihi olabilecek bir anlatım biçimi olarak da değerlendirilebilir. Kahramanı tamamlanmış bir dönüşümle değil, belirsizlik ve inkârla baş başa bırakmak, modern ve postmodern anlatıların giderek öne çıkan bir eğilimidir. Bu bağlamda Yedigey’in yolculuğu, tamamlanmamışlığı içinde anlam kazanır. Aytmatov, klasik arketipsel yapıyı kullanmakla birlikte,

bu yapının sınırlarını zorlayarak bireyin dönüşüm sürecini hem varoluşsal hem de tarihsel düzlemde belirsizliğe açar. Böylece anlatı, kahramanın dönüşümünü mutlak biçimde tamamlamak yerine, okuru bu süreci kendi bilinç düzleminde yorumlamaya davet eden açık uçlu bir yapıya evrilir.

Romanın doruk noktasında beliren beyaz kuş, Nayman Ana'nın mankurt efsanesinde hafızayı temsil eden simgesel varlık Yedigey'in kulağında yankılanan "Adını hatırla!" uyarısıyla, Campbell'in "kahramanın özüyle yüzleşmesi" temasını andıran güçlü bir kimlik çağrısı sunar. Ancak burada yapılan çağrı, Campbell'in modelindeki "Dönüş" evresinde beklenen bütünleyici çözülmeye değil, tam tersine, sonu ertelenmiş bir öz-tanımlama krizine kapı aralar. Yedigey, töresel sorumluluğu uğruna her tür bürokratik ve askerî otoriteyle çatışmış; böylece ahlaki düzlemde bir zafer elde etmiştir. Ne var ki sistem tarafından resmî olarak tanınmaz ve ana vatanında dahi "yabancı" konumuna düşürülür. Beyaz kuşun seslenişi, tamamlanmamış bir "anma" hareketiyle hem bireysel hafızanın kırılmasını hem kolektif kimliğin silinmeye yüz tutmuş izlerini ortaya koyar. Dolayısıyla Yedigey'in hikâyesi, Campbell'in "Nihai Ödül" veya "Yaşama Özgürlüğü" aşamalarına erişmeyen, fiziksel ve simgesel ödülünden mahrum bırakılmış bir kahraman anlatısına dönüşür.

Bu çerçevede *Gün Olur Asra Bedel*, klasik anlatı kalıplarını yeniden üretmektense, bu kalıpları sorgulayan ve dönüştüren bir modern anlatı örneği olarak değerlendirilebilir. Roman, Campbell'in döngüsel kahramanlık modeline bilinçli olarak bağlı kalmaz; çünkü Yedigey'in yolculuğu, bireysel dönüşümden ziyade, kimlik, hafıza ve inanç gibi kolektif değerlerin otoriter sistem tarafından bastırıldığı tarihsel bir zeminde biçimlenir. Bu sapma, yapısal bir eksiklik değil, anlatının estetik ve ideolojik stratejisidir. Yedigey'in tamamlanmamış yolculuğu, klasik anlatıda beklenen bütünlük hissini bozarken, okuru pasif bir alımlayıcı konumundan çıkararak metnin eksik halkalarını zihinsel olarak tamamlamaya yönlendirir. Böylece roman, yalnızca anlatı içeriğiyle değil, yapısal kurgusuyla da modern anlatı örneğidir.

Etik Beyan

"*Bozkırda Bir Kahraman: Gün Olur Asra Bedel Romanında Arketipsel Yolculuk*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Ethical Declaration

During the writing process of the study "*Assessing the Influence of Energy Efficiency Guide Label on Consumers' Purchasing Decisions for Household Refrigerating Appliances*" scientific rules, ethical and citation rules were followed. No falsification was made on the collected data and this study was not sent to any other academic publication medium for evaluation.

Çatışma Beyanı

Bu araştırma ile ilgili diğer kişi veya kurumlarla yaşanabilecek herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Declaration of Conflict

There is no potential conflict of interest in the study.

Kaynakça

- Aytmatov C., (2022). *Gün olur asra bedel* (72 Baskı). Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Aytmatov C., (2024). *Çocukluğum* (1. Baskı). İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Bahadır A. (2007). *Jung ve din*. (2. Baskı). İstanbul: İz Yayınları.
- Bayat F. (2011). *Türk mitolojik sistemi cilt:1*. (3. Baskı). Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Bulut, N. (2024). *Türk hikâyesinde yolculuk arketipi (1980-2000)*. (Doktora Tezi) Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Campbell J. (2003). *Yaratıcı mitoloji: tanrının maskeleri*. (5. Baskı). İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Campbell J. (2019). *İlkel mitoloji tanrının maskeleri* (3. Baskı). İstanbul: İslık Yayınları.
- Campbell J. (2020). *Kahramanın sonsuz yolculuğu*. (2. Baskı). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Dişkanbayeva, M. (2015). Hatıralar ışığında cengiz aytmatov ve eserleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 169-188. <https://doi.org/10.7884/teke.362>
- Doğan A. (2006). Bireyleşim / kemalat sürecinde kapalı ve dar mekânlar, Bilig. (37), 115-130. Erişim adresi: <http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873346.pdf>
- Eliade M. (1994). *Edebi dönüş mitos*. (5. Baskı). İstanbul: İmge Kitabevi.
- Eliade M. (2001). *Mitlerin özellikleri*. (2. Baskı). İstanbul: Om Yayınevi.

- Gürsoy, B., (1999). Cengiz Aytmatov'un eserlerinde biyografisi, Doğumunun 70. Yıl Dönümünde Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni bildirileri: 8-10 Aralık 1998-Ankara (Vol. 184). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Kolcu, A. İ. (2008). Bozkırdaki bilge'yi uğurlarken, Türk Edebiyatı Dergisi (Cengiz Aytmatov Özel Sayısı), Ağustos, (418), 72-74
- Kolcu, A.İ. (2002). *Bozkırdaki bilge Cengiz Aytmatov*. (2. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, R. (2016). *Aytmatov anlatılarında ötekileşme sorunu ve dönüş izlekleri*. (2. Baskı). Ankara: Kesit Yayınları.
- Osmonakun İ. (2018). *Devrinin büyük yazarı Cengiz Aytmatov hayatı ve edebî kişiliği*, Ankara: Bengü Yayınları.
- Taşdelen V. (2015). Edebiyat ve psikoloji, *Bizim Külliye*, (66): 25-30.
- Ulutaş N. (2016). Arketipsel eleştiri bağlamında turgay nar'ın gizler çarşısı oyunu üzerine bir inceleme, *Turkish Studies*, 11(10): 659-680. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9688>
- Uzun, G. (2008). Cengiz Aytmatov'un eserlerinde falcılık, kehanet ve rüya motifi. *Journal of International Social Research*, 1(3). Erişim adresi: <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/the-elements-of-dreams-oracle-and-fortune-telling-in-cengiz-aytmатовs-writing.pdf>
- Ükübayeva L. (2023). *Cengiz Aytmatov Kahramanlarının Edebî Dünyası* (Çev: H. Aşlar). Ankara: Bengü Yayınları.
- Vogler C. (2009). Yazarın yolculuğu-senaryo ve öykü yazımının sırları. (2. Baskı). İstanbul: Okuyanlar Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Cengiz Aytmatov (1928–2008), one of the most influential literary figures of the Turkic world, is widely regarded as a cultural ambassador whose works transcend national boundaries. Born in the village of Sheker in the Talas Valley of Kyrgyzstan, Aytmatov grew up during a period of severe political repression under Stalin's regime. His father, Törekul Aytmatov, a prominent political figure, was executed during the "Great Purge" in 1938. These traumatic events left an indelible mark on Aytmatov's personal and literary development. Raised by his mother Naima and influenced by his wise grandmother Ayımkın, Aytmatov was immersed in oral traditions from an early age—nursery rhymes, epic tales, and folk songs—which later shaped the mythic and symbolic dimensions of his literature. This study focuses on Aytmatov's acclaimed novel *The Day Lasts More Than a Hundred Years*, first published in 1981, analyzing it through the theoretical lens of Joseph Campbell's "The Hero's Journey." Campbell's archetypal model, outlined in *The Hero with a Thousand Faces*, is a tripartite narrative structure consisting of "Departure," "Initiation," and "Return." Within this framework, the study explores the protagonist Yedigey's physical and psychological journey, mapping his experience onto Campbell's archetypal stages to reveal the novel's underlying mythological structure. The narrative begins with the death of Yedigey's close friend, Kazangap, which serves as the "Call to Adventure." Despite resistance from Kazangap's children and societal indifference, Yedigey insists on fulfilling his friend's wish to be buried in the sacred Ana-Beyit cemetery. His insistence symbolizes the transition from the ordinary world to the unknown, aligning with Campbell's first threshold. During the journey, Yedigey is accompanied by his camel Karanar and assisted by the wise and steady Uzun Adilbay, who functions as the archetypal "Supernatural Aid." As the funeral procession traverses the vast Sarı-Özek steppes, Yedigey undergoes trials that echo Campbell's "Road of Trials." He reflects deeply on themes of death, memory, cultural decay, and ideological repression. The epic tale of Nayman Ana and her son Coloman, who becomes a "mankurt"—a man stripped of memory and identity—functions as a mythological layer that amplifies the theme of historical and personal amnesia. These internal conflicts, especially Yedigey's oscillation between spiritual doubt and cultural faith, mirror Campbell's "Atonement with the Father" and the hero's confrontation with existential truth. However, unlike classical hero narratives, *The Day Lasts More Than a Hundred Years* does not fulfill all stages of Campbell's model. The final stage—"Return with the Elixir," which signifies transformation and reintegration into society—is notably absent. Instead, the novel ends ambiguously. Upon reaching Ana-Beyit, Yedigey and his companions find it closed off as a military zone. Denied access by a young soldier, Yedigey is forced to bury Kazangap near the fence, a symbolic act of cultural defiance. The narrative concludes with the vision of a white bird asking Yedigey, "What is your name?"—an echo of the mankurt myth and a final gesture toward the fragility of identity and collective memory. This narrative rupture signifies a deliberate departure from Campbell's complete heroic cycle. The absence of the "Return" phase underscores the novel's critical stance toward Soviet authoritarianism, which suppresses personal and collective histories. Yedigey does not achieve the "Ultimate Boon" or the reconciliation typically promised in monomythic structures. Instead, his journey remains unfinished—a poignant reflection of the historical and cultural rupture experienced by Turkic peoples during the Soviet era. The study concludes that Aytmatov both aligns with and subverts Campbell's hero model. While the structure of *The Day Lasts More Than a Hundred Years* initially follows Campbell's archetypal journey, it consciously diverges at critical junctures, signaling a modernist deconstruction of traditional mythic frameworks. The novel functions not merely as an individual hero's tale but as a collective

lament for a lost cultural heritage. Through the character of Yedigey, Aytmatov articulates a nuanced critique of modernity, bureaucracy, and the erasure of historical memory, using myth not for escapism but for sociopolitical engagement. Ultimately, this study illustrates how Aytmatov integrates Kyrgyz oral traditions with modern literary forms and Western mythological theory to construct a narrative that is both locally rooted and universally resonant. By situating *The Day Lasts More Than a Hundred Years* within Joseph Campbell's "Hero's Journey," the research underscores the novel's capacity to engage with timeless archetypes while also reflecting the unique historical and cultural traumas of the Turkic world. Aytmatov's narrative becomes a vehicle for cultural survival and ethical resistance, positioning Yedigey not just as a lone hero but as a guardian of collective memory.